

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 283/06-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. septembra 2006 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. P. O., B., a MVDr. R. P., R., toho času bytom B., zastúpených advokátkou JUDr. E. B., B., vo veci namietaného porušenia ich základných práv a slobôd zaručených v čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 12 ods. 1, 2 a ods. 4, s čl. 13 ods. 4 a s čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 115/00 a Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 155/05, ako aj postupom a rozhodnutím Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 255/01 a Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 263/05 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. P. O., a MVDr. R. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1.1 Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. januára 2006 podaná sťažnosť z 20. januára 2006 Ing. P. O., B. (ďalej aj „sťažovateľ 1“) a MVDr. R. P., R., toho času bytom B. (ďalej aj „sťažovateľ 2“), zastúpených advokátkou JUDr. E. B., B., vo veci namietaného porušenia ich základných práv a slobôd zaručených v čl. 46

ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 12 ods. 1, 2 a ods. 4, s čl. 13 ods. 4 a s čl. 19 ods. 1 ústavy, postupom a rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 115/00 a Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 155/05, ako aj postupom a rozhodnutím Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 255/01 a krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 263/05.

Z obsahu sťažnosti a z k nej pripojených listín vyplýva, že 20. marca 1996 bola medzi S., a. s., ako poistníkom a U., a. s., ako poistiteľom uzatvorená poistná zmluva č. 1010000367 (ďalej len „poistná zmluva z 20. marca 1996“). Jej predmetom bolo skupinové životné poistenie pre prípad smrti a dožitia s poistnou dobou 3 roky a poistným plnením 2 000 000 Sk vrátane podielu na výnosoch z poistných rezerv (v prípade dožitia) v prospech tretích osôb (riadiacich pracovníkov S., a. s.). Sťažovatelia 1 a 2 požiadali poistiteľa o plnenie z poistnej zmluvy po 21. marci 1999. Pretože ich žiadosti o plnenie neboli akceptované, domáhali sa uspokojenia uplatnených práv žalobou na súde.

Sťažovateľ 1 podal 2. augusta 2000 Okresnému súdu Bratislava I žalobu proti poistiteľovi a poistníkovi, ktorou sa domáhal alternatívneho plnenia z poistnej zmluvy z 20. marca 1996 alebo náhrady škody (poistiteľ a poistník uzavreli 4. marca 1999 dohodu o zrušení poistnej zmluvy z 20. marca 1996). Konanie bolo vedené pod sp. zn. 18 C 115/00.

Sťažovateľ 2 podal 25. júna 2001 Okresnému súdu Bratislava II žalobu proti poistiteľovi a poistníkovi, ktorou sa domáhal určenia platnosti poistnej zmluvy z 20. marca 1996, ako aj plnenia z poistnej zmluvy z 20. marca 1996. Konanie bolo vedené pod sp. zn. 12 C 255/01.

Právna zástupkyňa sťažovateľov 1 a 2 uviedla, že tak Okresný súd Bratislava I v konaní sp. zn. 18 C 115/00, ako aj Okresný súd Bratislava II v konaní sp. zn. 12 C 255/01 spôsobovali prietľahy. Následne poistník – S., a. s., podala Okresnému súdu Bratislava II proti poistiteľovi (po zmene obchodného mena – W., a. s., ďalej len „poistiteľ“) žalobu o určenie neplatnosti poistnej zmluvy z 20. marca 1996. Žaloba bola

podaná 24. marca 2003. Okresný súd Bratislava II rozsudkom č. k. 18 C 49/03-112 zo 17. marca 2004 okrem iného určil, že poisťná zmluva z 20. marca 1996 uzavretá medzi S., a. s., a poisťiteľom je neplatná. Sťažovateľ 2 sa počas konania vedeného Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. 18 C 49/03 podaním z 10. októbra 2003 domáhal vstupu do konania „ako vedľajší účastník“ na strane žalovaného. O jeho návrhu Okresný súd Bratislava II vôbec nerozhodol, vysporiadal sa s ním iba v odôvodnení rozsudku zo 17. marca 2004.

Rozsudok Okresného súdu Bratislava II č. k. 18 C 49/03-112 zo 17. marca 2004 nadobudol právoplatnosť 12. júla 2004. Okresný súd Bratislava I následne rozsudkom č. k. 18 C 115/00-255 z 21. decembra 2004 zamietol žalobu sťažovateľa 1. Rozsudkom č. k. 12 C 255/01-85 z 18. januára 2005 Okresný súd Bratislava II zamietol žalobu sťažovateľa 2 v časti týkajúcej sa uplatneného nároku na plnenie z poisťnej zmluvy z 20. marca 1996 a v časti týkajúcej sa návrhu na určenie platnosti poisťnej zmluvy z 20. marca 1996 a zastavil konanie. Podstatným z hľadiska meritórneho rozhodnutia oboch súdov v právnych veciach sťažovateľov 1 a 2 bol pritom právoplatný rozsudok Okresného súdu Bratislava II č. k. 18 C 49/03-112 zo 17. marca 2004 o predbežnej otázke týkajúcej sa platnosti poisťnej zmluvy z 20. marca 1996. Z tohto rozsudku vychádzal Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 115/00, ako aj Okresný súd Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 255/01.

Sťažovatelia 1 a 2 podali proti rozsudkom súdov prvého stupňa odvolania. Odvolanie sťažovateľa 1 krajský súd rozsudkom č. k. 5 Co 155/05-300 z 25. októbra 2005 zamietol, potvrdiac rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. k. 18 C 115/00-255 z 21. decembra 2004 v napadnutej časti týkajúcej sa veci samej. Odvolanie sťažovateľa 2 krajský súd uznesením č. k. 5 Co 263/05-108 z 29. septembra 2005 odmietol podľa § 218 ods. 1 písm. d) v spojení s § 205 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) s odôvodnením, že rozsah, v ktorom napádal rozsudok prvého stupňa a dôvody odvolania doplnil sťažovateľ 2 až po uplynutí lehoty na jeho podanie (§ 205 ods. 3 OSP).

Rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. k. 18 C 115/00-255 z 21. decembra 2004 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 155/05-300 z 25. októbra 2005 nadobudol

právoplatnosť 23. januára 2006. Rozsudok Okresného súdu Bratislava II č. k. 12 C 255/01-85 z 18. januára 2005 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 263/05-108 z 29. septembra 2005 nadobudol právoplatnosť 12. decembra 2005.

1.2 Sťažovatelia 1 a 2 namietajú, že k porušeniu ich základných práv zo strany Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 18 C 115/00, Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 12 C 255/01, ako aj zo strany krajského súdu v konaní sp. zn. 5 Co 155/05 došlo znemožnením riadne sa k veci vyjadriť, neposkytnutím primeranej lehoty na vyjadrenie k predloženým dôkazom a k príprave na vypočutie predvolaných svedkov, odmietnutím vykonať „...akýkoľvek dôkaz požadovaný sťažovateľmi...“, nezaprotokolovaním právne relevantnej argumentácie právnej zástupkyne sťažovateľa 1 na pojednávaní pred krajským súdom 25. októbra 2005, ako aj pojednávaním a rozhodnutím vo veci vedenej Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. 12 C 255/01 dňa 18. januára 2005 v neprítomnosti sťažovateľa 2, ktorý sa riadne ospravedlnil.

Sťažovatelia v tejto súvislosti prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne uviedli, že označené súdy: *«...im nedoručovali listinné dôkazy, vyjadrenia S. a. s. a W. a. s., ktoré spoločnosti vystupovali v napadnutých rozhodnutiach ako odporcovia, ba nedoručili im ani tak závažný doklad nimi predložený, ako rozsudok Okresného súdu Bratislava II. sp. zn. 18 C 49/03... Týmto postupom súdu bola u sťažovateľov porušená zásada rovnosti v právach tým, že postupom porušovateľov bolo im znemožnené riadne sa k veci vyjadriť... Taktiež prvostupňové súdy porušili právo navrhovateľov tým, že im neposkytli primeranú lehotu na vyjadrenie sa k predloženým dôkazom a sťažovateľ v 1. rade si zadovážil listiny jeden deň pred rozhodnutím prvostupňového súdu a sťažovateľovi v 2. rade neboli doručené vôbec. (...) ... porušitelia odmietli vykonať akýkoľvek dôkaz požadovaný sťažovateľmi (výsluch svedkov, listinný dôkaz o vyplatení odkupnej hodnoty v roku 1999 po údajnej dohode o zrušení poisťných zmlúv) - vid' príloha č. 6, pričom napr. Okresný súd Bratislava I. v konaní 18 C 115/00 akceptoval výlučne dôkazy predložené odporcom, ba dokonca vypočúval ako svedkov osoby, ktoré pri uzatváraní ani pri ukončení alebo údajnom zrušení zmlúv neboli, ba dokonca časť z nich v čase dojednávania zmluvy u S. a. s. ani nepracovala, pričom súd sťažovateľa v 1. rade ani jeho právneho zástupcu neupovedomil o tom, že*

predvolal svedkov a tak znemožnil sťažovateľovi v 1. rade kvalifikovane klásť svedkom otázku - vid' príloha č. 7. (...) ...1 mesiac pred vydaním rozsudku, porušovateľ v 2. rade vyzval uznesením právnou zástupkyňu sťažovateľa v 1. rade, aby doplnila alternatívny petit o tam uvedené skutočnosti, pričom tak závažný dôkaz ako rozsudok OS BA II. sp. zn. 18 C 49/03 o zrušení platnosti poisťných zmlúv právnej zástupkyne nedoručil, čím jej znemožnil sa relevantným spôsobom k veci a predloženým dôkazom i samotnému návrhu na náhradu škody vyjadriť. Zásada rovnosti bola porušená i v konaní porušovateľa v 3. rade, keď na pojednávaní dňa 25. 10. 2005 neprotokoloval vyjadrenie právnej zástupkyne sťažovateľa v 1. rade, ktoré bolo dosť obsiahle a iba skrátene do zápisu uviedol, že vyjadrenie „v podstate“ predniesla ústne a súhlasne s písomným odvolaním, hoci práve tu poukázala na dôvodovú správu O. s. p., podľa ktorej je súd nanovo povinný skúmať platnosť poisťnej zmluvy vzhľadom na rozdielny okruh účastníkov i uplatnených práv. (...) U sťažovateľa v 2. rade boli porušené jeho práva i tým, že Okresný súd Bratislava II. rozhodol vo veci na pojednávaní dňa 18. 01. 2005, hoci sa na toto pojednávanie riadne ospravedlnil z dôvodu neodkladnej služobnej cesty. Porušovateľ v 1. rade toto ospravedlnenie neakceptoval z dôvodu, že o neodkladnosti služobnej cesty nebol predložený dôkaz (...) na pojednávanie bol jeho právny zástupca riadne ospravedlnený, (...) súd takmer 3 a pol roka nekonal a vo veci s mimoriadnou razantnosťou začal konať zrejme po doručení rozsudku, ktorý určil neplatnosť poisťnej zmluvy a to napriek tomu, že deň pred pojednávaním sťažovateľ v 2. rade prostredníctvom právneho zástupcu požiadal o prerušenie konania do vybavenia podnetu na mimoriadne dovolanie. Súd tým, že o tomto návrhu nerozhodol v zmysle ustanovenia § 167 ods. 1 O. s. p a to ani v konečnom rozsudku, zasiahol do práv sťažovateľa v 2. rade...»

1.3 Sťažovatelia taktiež tvrdia, že im postupom Okresného súdu Bratislava I a Okresného súdu Bratislava II, ako aj postupom krajského súdu v označených konaniach bola odňatá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, keď poisťník – S., a. s., podal Okresnému súdu Bratislava II proti poisťiteľovi žalobu o určenie neplatnosti poisťnej zmluvy z 20. marca 1996 výlučne z toho dôvodu, aby prejedlikoval výsledok sporov, v ktorých sa sťažovatelia 1 a 2 domáhali plnenia na základe poisťnej zmluvy z 20. marca 1996 a v ktorých boli účastníkmi na strane žalovaných tak poisťník, ako

aj poisťiteľ. Okresný súd Bratislava I v konaní sp. zn. 18 C 115/00, Okresný súd Bratislava II v konaní sp. zn. 12 C 255/01, ako aj krajský súd v konaniach o odvolaní sa predbežnou otázkou platnosti poisťnej zmluvy z 20. marca 1996 odmietli zaoberať, vychádzajúc iba z rozsudku Okresného súdu Bratislava II č. k. 18 C 49/03-112 zo 17. marca 2004 v konaní o návrhu na určenie neplatnosti poisťnej zmluvy z 20. marca 1996, hoci sťažovatelia 1 a 2 účastníkmi konania o návrhu na určenie neplatnosti poisťnej zmluvy z 20. marca 1996 neboli (sťažovateľovi 2 neumožnil Okresný súd Bratislava II vstup do tohto konania ani ako vedľajšiemu účastníkovi) a nemohli sa tak k tejto otázke, ktorá sa dotýkala ich právneho postavenia, právne relevantným spôsobom vyjadriť, resp. uplatňovať ochranu svojich práv. Sťažovateľom tak bola odňatá možnosť konať pred súdom a došlo k znevýhodneniu ich postavenia v označených konaniach (v ktorých sa domáhali plnenia na základe poisťnej zmluvy z 20. marca 1996, resp. určenia jej platnosti).

1.4 K porušeniu základných práv sťažovateľov postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 18 C 115/00 a postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 12 C 255/01 malo dôjsť aj v dôsledku zbytočných prietáhov: *«...zdlhávým konaním súdy prvého stupňa „vyčkávali“ na rozhodnutie iného súdu, aby mohli žaloby oboch sťažovateľov zamietnuť... U sťažovateľa v 1. rade, ktorý podal návrh v roku 2000 boli vytýčené v roku 2001 dve pojednávania a ďalšie až v roku 2004, tesne po doručení iného rozhodnutia o určení neplatnosti poisťnej zmluvy, z ktorej plnenia sa domáhal a to i napriek tomu, že sťažovateľ v 1. rade cestou právnej zástupkyne podal žiadosti zo dňa 13. 02. 2002, 02. 04. 2003, 03. 09. 2003, 14. 04. 2004, 09. 06. 2004 o vytýčenie termínu pojednávania (viď príloha č. 16). U sťažovateľa v 2. rade, ktorý podal návrh v roku 2001, bolo prvé pojednávanie vytýčené zrejme až 28. 10. 2004 a hneď na to ďalšie dve, pričom na poslednom bolo rozhodnuté vo veci... (...) U sťažovateľa v 1. rade ako som už vyššie uviedla po podaní návrhu porušovateľ v 2. rade až po roku doručil S. a. s. a W. a. s. (resp. predchodcovi) žalobu, potom síce v roku 2001 vytýčil dve pojednávania a následne chybné rozhodol o zaplatení súdneho poplatku z alternatívneho petitu, avšak zásadné prietahy v konaní spočívajú v tom, že po vrátení spisu z krajského súdu, ktorým bolo napadnuté uznesenie zrušené, od 30. 07. 2002 nekonal, ba dokonca toto uznesenie súdu doručil sťažovateľovi v 1. rade až v decembri 2003 a to po opakovaných výzvach. Porušovateľ v 2.*

rade ignoroval množstvo pripisov sťažovateľa v 1. rade, ktorými sa domáhal vytýčenia termínu pojednávania... (...)

U sťažovateľa v 2. rade, ktorý podal návrhu v roku 2001 sa vôbec nekonalo až do roku 2004, pričom návrhy zrejme porušovateľ v 1. rade doručil obom žalovaným po viac ako roku, čím došlo k porušeniu čl. 48 Ústavy SR...»

1.5 Sťažovatelia sa domnievajú, že ich základné práva „...boli v konečnom dôsledku porušené i tým, že návrhy oboch sťažovateľov súdy zamietli nepriamo i z toho dôvodu, že akceptovali tvrdenie odporcov, že k dobrovoľnému plneniu z dojednanej poisťnej zmluvy č. 1010000367 z ich strany nedošlo, preto lebo citovaná poisťná zmluva trvala až do 21. 03. 1999, t. j. ukončila platnosť po voľbách, pričom z obdobnej poisťnej zmluvy č. 1010000084 sa plnilo pred voľbami a preto údajne aj nežiadali vysloviť neplatnosť tejto zmluvy (viď prílohu č. 1, príloha č. 2). Pretože zo zmluvy, z ktorej sa plnilo tam uvedeným osobám, niektoré z nich sú i dnes vo vyššom spoločenskom postavení, ako aj z dôvodu, že k neplneniu zmluvy došlo s odôvodnením, že k nároku na plnenie došlo u sťažovateľov až po voľbách a po výmene štatutárnych orgánov v S. a. s., boli porušené práva sťažovateľov, ktoré zaručujú všetkým rovnaké práva bez ohľadu na politické či iné zmýšľanie, prípadne iné postavenie. (...) Sťažovatelia majú za to, že konaním súdov došlo k zásahu do ich ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a v konečnom dôsledku i do zásahu na ochranu mena (...) akceptovaním rozhodnutia okresného súdu Bratislava II sp. zn. 18 C 49/03 a nepriamo i vyjadrením odporcov, podľa ktorých k zrušeniu zmlúv došlo z dôvodu, že koncom roka 1998 po zmene v orgánoch spoločnosti S. a. s., ktorého vrcholovými zamestnancami boli i sťažovatelia, bolo údajne vnútorným auditom dané do pozornosti prípady nehospodárneho nakladania s finančnými prostriedkami, na základe čoho im plnenie z poisťnej zmluvy bolo odmietnuté... ..zo strany porušovateľov došlo tým nielen k pochybeniu a nesprávnemu rozhodnutiu, ale i k zásahu do ich ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a zásahu do ochrany mena, pretože ako bývalí vysoko postavení zamestnanci S. a. s. a i v dnešnom čase osoby, ktoré požívajú v spoločnosti značnú vážnosť, sa cítia byť i vzhľadom k tomu, že predmetné poisťné zmluvy boli predmetom riešenia v širokom okruhu zamestnancov, kontrolných orgánov, i ďalších inštitúcií napr. tých, ktoré rozhodovali o privatizácii S. a. s., ponížení, diskriminovaní...“

1.6 Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovatelia 1 a 2 v konaní pred ústavným súdom domáhali rozhodnutia, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie základných práv sťažovateľa 1 podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 1, 2 a ods. 4, s čl. 13 ods. 4 a s čl. 19 ods. 1 ústavy postupom a rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 115/00 a postupom a rozhodnutím krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 155/05, porušenie základných práv sťažovateľa 2 podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 1, 2 a ods. 4, s čl. 13 ods. 4 a s čl. 19 ods. 1 ústavy postupom a rozhodnutím Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 255/01 ako aj postupom a rozhodnutím krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 263/05, aby ústavný súd zrušil rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. k. 18 C 115/00-255 z 21. decembra 2004 ako aj rozsudok krajského súdu č. k. 5 Co 155/05-300 z 25. októbra 2005 a vrátil vec Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie a aby ústavný súd zrušil rozsudok Okresného súdu Bratislava II č. k. 12 C 255/01-85 z 18. januára 2005, ako aj uznesenie krajského súdu č. k. 5 Co 263/05-108 z 29. septembra 2005 a vrátil vec Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie.

Sťažovatelia taktiež žiadali, aby ústavný súd uložil Okresnému súdu Bratislava I a krajskému súdu zaplatiť sťažovateľovi 1 z dôvodu primeraného finančného zadosťučinenia spoločne a nerozdielne 250 000 Sk a Okresnému súdu Bratislava II zaplatiť sťažovateľovi 2 primerané finančné zadosťučinenie vo výške 250 000 Sk, zároveň žiadali priznanie náhrady trov v konaní pred ústavným súdom.

II.

2.1 Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

2.2 Sťažovateľ 1 namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 115/00. Sťažovateľ 2 namieta porušenie uvedeného základného práva postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 255/01.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, IV. ÚS 37/02, III. ÚS 172/05, III. ÚS 159/06) sa ochrana základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva označenými orgánmi verejnej moci ešte trvalo. Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Vychádza pritom z toho, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej

neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci. K odstráneniu právnej neistoty dochádza právoplatným rozhodnutím vo veci.

V súvislosti s uvedeným ústavný súd opakovane judikoval, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je v prípadoch, keď sa ňou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 138/04).

Meritórne konanie o námietke porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy je účelné a v zásade prípustné v prípade, že takýmto konaním by ústavný súd bol spôsobilý odstrániť stav právnej neistoty vyvolaný zbytočnými prietahmi. V prípade, že sťažovateľovi už bolo doručené právoplatné rozhodnutie daného štátneho orgánu, takáto možnosť zo zrejmych dôvodov neexistuje (napr. I. ÚS 235/03).

Sťažovateľ 1 sa na ústavný súd obrátil v deň právoplatného skončenia konania vedeného v prvom stupni Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 18 C 115/00 (23. januára 2006). Sťažovateľ 2 sa na ústavný súd obrátil po právoplatnom skončení konania vedeného v prvom stupni Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. 12 C 255/01 (12. decembra 2005).

V čase, keď bola sťažnosť ústavnému súdu podaná, t. j. 23. januára 2006, už bol odstránený stav právnej neistoty, v ktorom sa sťažovatelia 1 a 2 nachádzali pred právoplatným skončením príslušných súdnych konaní, a k porušovaniu označeného základného práva už nedochádzalo.

Zistený skutkový stav bol základom pre záver ústavného súdu, že sťažnosť sťažovateľov 1 a 2 je v tejto časti zjavne neopodstatnená. Z toho dôvodu ju ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v danej časti odmietol.

2.3 Sťažovatelia 1 a 2 tvrdia, že k porušeniu ich základných práv zo strany Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 18 C 115/00, Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 12 C 255/01, ako aj zo strany krajského súdu v konaní sp. zn. 5 Co 155/05 došlo znemožnením riadne sa k veci vyjadriť, neposkytnutím primeranej lehoty na vyjadrenie k predloženým dôkazom a na prípravu na vypočutie predvolaných svedkov, odmietnutím vykonať „...akýkoľvek dôkaz požadovaný sťažovateľmi...“, nezaprotokolovaním právne relevantnej argumentácie právnej zástupkyne sťažovateľa 1 na pojednávaní pred krajským súdom 25. októbra 2005, ako aj pojednávaním a rozhodnutím vo veci vedenej Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. 12 C 255/01 dňa 18. januára 2005 v neprítomnosti sťažovateľa 2, ktorý sa riadne ospravedlnil.

Taktiež tvrdia, že postupom označených súdov im bola odňatá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, keď sa Okresný súd Bratislava I v konaní sp. zn. 18 C 115/00, Okresný súd Bratislava II v konaní sp. zn. 12 C 255/01, ako aj krajský súd v konaniach o odvolaní odmietli zaoberať predbežnou otázkou platnosti poisťnej zmluvy z 20. marca 1996, vychádzajúc iba z rozsudku Okresného súdu Bratislava II č. k. 18 C 49/03-112 zo 17. marca 2004 v konaní o návrhu na určenie neplatnosti poisťnej zmluvy z 20. marca 1996, hoci sťažovatelia 1 a 2 účastníkmi konania o návrhu na určenie neplatnosti poisťnej zmluvy z 20. marca 1996 neboli a nemohli sa tak k tejto otázke, ktorá sa dotýkala ich právneho postavenia, právne relevantným spôsobom vyjadriť, resp. uplatňovať ochranu svojich práv.

Ústavný súd už v uznesení č. k. III. ÚS 272/05-14 z 5. októbra 2005 v súvislosti s predchádzajúcou sťažnosťou sťažovateľov 1 a 2 uviedol, že ustanovenie čl. 127 ods. 1 ústavy limituje jeho právomoc vo vzťahu k všeobecným súdom princípom subsidiarity, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo

právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Z ústavnej kompetencie všeobecných súdov rozhodovať v občianskoprávných veciach (čl. 142 ods. 1 ústavy), za súčasnej viazanosti sudcov ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy), ako aj z judikatúry ústavného súdu (napr. III. ÚS 79/02) vyplýva, že nie je iba povinnosťou ústavného súdu ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd účastníkov konania. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti.

Právna úprava občianskeho súdneho konania umožňuje účastníkom v sporovom konaní napadnúť rozsudok súdu prvého stupňa odvolaním (§ 201 až § 227 OSP), a tak sa využitím uvedeného opravného prostriedku právne účinným spôsobom domáhať ochrany svojich práv pred príslušným odvolacím súdom.

Podľa § 236 ods. 1 OSP dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podľa § 237 písm. f) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak (...) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom (...).

Podľa ustálenej judikatúry všeobecných súdov vrátane Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť chybný procesný postup alebo nezákonné rozhodnutie súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov (napr. rozhodnutie najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 2 Cdo 182/2005).

Proti označeným pochybeniam Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 18 C 115/00, pochybeniam Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 12 C 255/01 a pochybeniam krajského súdu v konaní sp. zn. 5 Co 155/05, ktorých podstata spočíva v námietke odňatia možnosti sťažovateľom 1 a 2 konať pred súdom, priznáva teda platná procesnoprávna úprava obsiahnutá v OSP dostupné a účinné právne prostriedky nápravy – odvolanie ako riadny opravný prostriedok vo vzťahu k rozhodnutiam súdov prvého stupňa a dovolanie, ako mimoriadny opravný prostriedok proti postupu a rozhodnutiu súdu v odvolacom konaní. Sťažovatelia ako účastníci konania mohli tieto opravné prostriedky zákonom predpísaným spôsobom uplatniť, v dôsledku čoho by bol ochranu ich právam napokon oprávnený ale aj povinný poskytnúť najvyšší súd v dovolacom konaní.

Právomoc najvyššieho súdu preskúmať v danom prípade v rámci dovolacieho konania rozhodnutia krajského súdu vydané v odvolacom konaní (s možnosťou ich zrušenia a vrátenia veci krajskému súdu na ďalšie konanie v prípade uznania opodstatnenosti argumentácie sťažovateľov) vylučuje právomoc ústavného súdu bezprostredne vo vzťahu ku krajskému súdu, prípadne k Okresnému súdu Bratislava I alebo ku Okresnému súdu Bratislava II, v tejto veci.

Na tejto skutočnosti nič nemení ani fakt, že sťažovateľ 2 neuplatnil dostupný opravný prostriedok zákonom stanoveným spôsobom v dôsledku čoho sa krajský súd jeho odvolacími námietkami proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II č. k. 12 C 255/01-85 z 18. januára 2005 vecne nezaoberal, ale odvolanie podľa § 218 ods. 1 písm. d) OSP odmietol.

Právna zástupkyňa sťažovateľa 2 v tejto súvislosti s poukazom na § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde žiadala ústavný súd, aby „...sťažnosť pripustil u oboch sťažovateľov a teda i u sťažovateľa v 2. rade...“ uvedúc ako dôvod hodný osobitného zreteľa, že právne zastúpenie sťažovateľa 2 v konaní sp. zn. 12 C 255/01 pred Okresným súdom Bratislava II „...prevzala (...) 7 dní pred uplynutím lehoty na podanie odvolania. (...) v čase od februára 2005 do augusta 2005, kedy zomrel, som sa starala o svojho bezvládneho otca takmer denne som cestovala do miesta jeho trvalého bydliska, t. j. do Nitry, kde som striedala súrodencov a opatrovala ho do ďalšieho dňa vrátane dní, keď som nemala pojednávania a

mohla som pri ňom zostať i dlhší čas. Vzhľadom k tomu, že išlo o bezvládnú osobu, bola som dlhodobo unavená, nevyspatá, do krajnosti vyčerpaná a vzhľadom na množstvo zmien a noviel O. s. p., som zmenu týkajúcu sa predĺženia 30 dňovej lehoty postrehla, vrátane toho, že do uvedenej lehoty treba odvolanie i odôvodniť, avšak v prípade sťažovateľa v 2. rade mi táto skutočnosť úplne vypadla, čo bolo jediným dôvodom, že som nepožiadala súd o odpustenie zmeškania lehoty nielen v čase, keď som lehotu zmeškala, ale ani neskôr, hoci podľa môjho názoru nastali u mňa i dôvody pre odpustenie zmeškania lehoty. Dodatočne som takúto žiadosť po doručení uznesenia porušovateľa v 3. rade sp. zn. 5 Co 263/05-108 o odpustenie zmeškania lehoty som nepodala, jednak z toho dôvodu, že uplynula lehota, kedy prekážka odpadla (môj otec ktorého som opatrovala zomrel koncom augusta 2005), zmeškaný úkon bol vykonaný (dôvody odvolania som doručila súdu cca 6 dní po podaní odvolania bez uvedenia dôvodov). Podotýkam, že vo veci rozhodoval ten istý senát, ako u sťažovateľa v 1. rade a preto sa dá predpokladať, že i rozhodnutie odvolacieho súdu by bolo zhodné ako u sťažovateľa v 1. rade...“

Ústavný súd dospel pri posúdení žiadosti právnej zástupkyne sťažovateľov k záveru, že ňou uvádzané dôvody aj napriek ich závažnosti nie sú dostatočné na postup podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a to predovšetkým z dôvodu, že aj v prípade meritórneho preskúmania odvolania sťažovateľa 2 krajským súdom, by preskúmanie jeho procesného postupu a rozhodnutia v odvolacom konaní patrilo vzhľadom na okolnosti tohto prípadu a dôvody, na základe ktorých namietajú sťažovatelia 1 a 2 porušenie svojich základných práv, do právomoci dovolacieho súdu. Za situácie, keď sťažovateľ 2 neuplatnil riadny opravný prostriedok v súlade s príslušným procesným predpisom, pričom ani nevyužil možnosť požiadať o odpustenie zmeškania lehoty (§ 204 ods. 3 v spojení s § 58 OSP), nemožno tento procesný nedostatok konvalidovať nahradením právomoci dovolacieho súdu prostredníctvom sťažnosti podanej ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Z uvedených dôvodov ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2.4 Ústavný súd predbežne prerokoval aj tú časť sťažnosti sťažovateľov 1 a 2, v ktorej namietali porušenie svojich základných práv na rovnosť pred zákonom a na ochranu pred diskrimináciou z dôvodu politického či iného zmysľania, prípadne iného postavenia, ako aj základného práva na zachovanie ich ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

K zásahu do uvedených základných práv malo dôjsť postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 18 C 115/00, postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 12 C 255/01 a postupom krajského súdu v konaní sp. zn. 5 Co 155/05 tak, že „... návrhy oboch sťažovateľov súdy zamietli nepriamo i z toho dôvodu, že akceptovali tvrdenie odporcov, že k dobrovoľnému plneniu z dojednanej poistnej zmluvy č. 1010000367 z ich strany nedošlo, preto lebo citovaná poistná zmluva trvala až do 21. 03. 1999, t. j. ukončila platnosť po voľbách, pričom z obdobnej poistnej zmluvy č. 1010000084 sa plnilo pred voľbami a preto údajne aj nežiadali vysloviť neplatnosť tejto zmluvy (...) zo zmluvy, z ktorej sa plnilo tam uvedeným osobám, niektoré z nich sú i dnes vo vyššom spoločenskom postavení, (...) k neplneniu zmluvy došlo s odôvodnením, že k nároku na plnenie došlo u sťažovateľov až po voľbách a po výmene štatutárnych orgánov v S. a. s., (...) akceptovaním rozhodnutia okresného súdu Bratislava II sp. zn. 18 C 49/03 a nepriamo i vyjadrením odporcov, podľa ktorých k zrušeniu zmlúv došlo z dôvodu, že koncom roka 1998 po zmene v orgánoch spoločnosti S. a. s., ktorého vrcholovými zamestnancami boli i sťažovatelia, bolo údajne vnútorným auditom dané do pozornosti prípady nehospodárneho nakladania s finančnými prostriedkami, na základe čoho im plnenie z poistnej zmluvy bolo odmietnuté (...) i vzhľadom k tomu, že predmetné poistné zmluvy boli predmetom riešenia v širokom okruhu zamestnancov, kontrolných orgánov i ďalších inštitúcií napr. tých, ktoré rozhodovali o privatizácii S. a. s. (...)“

Z obsahu listín, ktoré sťažovatelia 1 a 2 k sťažnosti podanej ústavnému súdu pripojili (vrátane kópií na vec sa vzťahujúcich súdnych rozhodnutí) však vyplýva, že výroky alebo skutkové tvrdenia o dôvode neplnenia poistnej zmluvy z 20. marca 1996, o dôvode jej zrušenia (vzájomnou dohodou poistníka a poistiteľa), o hospodárnosti nakladania s finančnými prostriedkami poistníka a výsledkoch jeho „vnútorného auditu“ boli síce

súčasťou argumentácie žalovaných (poistníka a poistiteľa) v označených konaniach pred Okresným súdom Bratislava I, Okresným súdom Bratislava II, resp. pred krajským súdom, neboli však dôvodmi, na ktorých by boli založené meritórne rozhodnutia uvedených súdov v predmetnej veci. Rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. k. 18 C 115/00-255 z 21. decembra 2004 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 155/05-300 z 25. októbra 2005, ako aj rozsudok Okresného súdu Bratislava II č. k. 12 C 255/01-85 z 18. januára 2005 sú jednoznačne založené na závere, že v zmysle výroku právoplatného rozsudku Okresného súdu Bratislava II č. k. 18 C 49/03-112 zo 17. marca 2004 je poisťná zmluva z 20. marca 1996 absolútne neplatným právnym úkonom, na základe ktorého sa sťažovatelia 1 a 2 nemôžu s úspechom domáhať plnenia ani prípadnej náhrady škody v dôsledku nesplnenia zmluvnej povinnosti zo strany žalovaných.

Sťažovatelia v sťažnosti sami uvádzajú (v súlade s odôvodnením sťažnosťou napádaných rozhodnutí), že Okresný súd Bratislava I v konaní sp. zn. 18 C 115/00, Okresný súd Bratislava II v konaní sp. zn. 12 C 255/01, ani krajský súd v odvolacích konaniach dôvody neplatnosti poisťnej zmluvy z 20. marca 1996 vyslovene rozsudkom Okresného súdu Bratislava II č. k. 18 C 49/03-112 zo 17. marca 2004, bližšie neskúmali.

Postupom a rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 18 C 115/00, Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 12 C 255/01 a krajského súdu v odvolacích konaniach sp. zn. 5 Co 155/05 a 5 Co 263/05 nemohlo preto dôjsť k zásahu do základných práv sťažovateľov 1 a 2 na rovnosť pred zákonom a na ochranu pred diskrimináciou, ako aj na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena spôsobom uvedeným v sťažnosti pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa k tomuto rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudcu Juraja Babjaka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. septembra 2006